

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Praznik občestva.

Dih smrti gre po sodobnem svetu. Tisočim abesinskim in španskim grobovom se pridružujejo kitajski in palestinski in že kopljejo povsod nove grobove za še nepoznane vojake bodoče vojne šibe. Zemlja postaja eno samo veliko pokopališče, sprejemajoče žrtve strahovite človeške blodnje. Na grobovih pa slavi zmagoslavje tista laži-svoboda, ki je obečala človeškemu rodu raj na zemlji, a mu pripravila doslej nepoznano trpljenje v strašnem suženjstvu duha in mesa.

Mehko nas položijo v družino, njeno ime zanosimo, v njenem okrilju se razrastemo. V davni porojena se kot dolga veriga nadaljuje do danes kot zgodovina enega rodu, enega duha, ene krvi in enega imena, noseč s seboj zlo in dobroto iz sedmega in trinajstega kolena. Prenavljajoča se v tisočih čudežih očetovstva, materinstva in otroštva je naša resnična zibelka. Vidna v sedanjem rodu je bila pred njim in bo za njim, v tisočih svojih udih tisočbarvna in vendar samo ena, edina, naša družina. Je pred nami in bo za nami, za nami ali oslabiljena ali okrepljena po našem delu in življenju. Zibelka bo naših otrok in otrok naših otrok, usihajoč ali močan vrelec novega duševnega in telesnega zdravja. Če bi bolj verovali v družinsko občestvo, bolj bi varovali družinsko ime, družinsko čast in zdravje in še odrastle bi nas v njeni službi dojila in krepila v prave može in žene.

Nekje v sarmatskih nižinah vidijo prve sledove naše narodne družine pred davnimi tisočletji, v alpskem svetu se je ta čudovita rastlina bohotno razvila, povsod cvete in brsti, išče zemlje, odrija kamenje in srka sok iz peščenine, se umika bodočemu trnju in upogiba viharjem, venomer stremiča navzgor za soncem in svetlobo. Kakor njiva je naš narod, letom za letom zoreča v klasju, vsem darujoča dobri vsakdanji kruh. Je kakor gozd in v njem stoletni velikani Slomšek, Einspieler, Krek, gozd, navidez teman in neprodiren, v zatišju drevja pa življenje in vrvenje. Narod je bil pred nami in bo za nami, mi pa smo neznamni koščki te čudovite rastline, le malo bilje in rastlinje velike njive in prostranega gozda. Iz narodove gnijene zemlje rastemo. Pred nami narod na stokrat prekopanih božjih njivah, za nami narod, brsteči in klijočki v novo tisočletje. Narod Slomškov, Einspielerjev, Krekov in tisočih slovenskih voditeljev in mi otroci, stegajoči ročice za kruhom njihove kulture, neobjlene sirote sami, močni in silni v njihovem objemu. — Če bi bolj verovali v narodno občestvo, bolj bi spoštovali narodno ime, čast in z dejavno hvaležnostjo bi vračevali njegovo dobroto v zakladnico za stotere bodoče rodove.

Družina, narod — dvoje malih občestev v življenju duha in duše na zemlji, pod zemljo in nad zemljo, le mali delčki vesoljnega občestva vseh svetih. S teboj sem do konca sveta — pod tem zagotovolom trepetu danes oslepelo človeštvo, ki se je zarotilo za boj zoper vsako občestvo in bi zato najprej rado razrušilo temelje nevidnega kraljestva in kralja. Danes v Rusiji, Španiji, v

Nemčiji, jutri v drugih deželah. Kdor ima oči, vidi v ozadju vseh sodobnih vojn, zapletljajev in sporov dvoboj teme z lučjo za premoč na zemlji, čuje demonsko zmagoslavje nad porušeni cerkvami, prelito krvjo, razdejanimi oltarji človeških src, čuti grohot peklenskih sil, postavljajočih na človeške oltarje malike laži-svobode, samoljubja, sile. S skrivnostnim Kristovim telesom, ki je Cerkev, krvavijo narodi in krvavijo družine. V jutru

velikega petka pa vstaja zmaga vesoljnega, svetega občestva nebes in zemlje.

Praznik Vseh svetih in dan vernih duš sta klicarja občestva krvi, duha in duše. Vsakomur z vernim srcem sta vsaj slutnja nečesa lepšega od danes, svobodnejšega od naše svobode. Klicarja sta prave svobode v službi družine, naroda in Cerkve, teh temeljev pravega in plemenitega življenja.

Kandler o avstrijski politiki.

Nedavno se je kancler dr. Schuschnigg v izjavi dopisniku nekega belgijskega lista dotaknil vseh perečih političnih vprašanj naše države.

Povratak Habsburžanov po kanclerjevi izjavi ni aktualna zadeva, ker ni samo notranje avstrijsko vprašanje, marveč povezano z odnosi Avstrije do sosednjih držav. Avstrija hoče ohraniti dobre stike z nasledstvenimi državami, še posebej s Čehoslovaško, Madžarsko in Jugoslavijo. O priključitvi Avstrije k Nemčiji ne more biti govora. Nemčija je ena, Avstrija druga država. Prvo avstrijsko načelo je brezpogojna avstrijska samostojnost in neodvisnost. Načela Avstrije in Nemčije so prerazlična, da bi se državi mogli združiti. Nikdar pa se Avstrija — tako je kancler povdaril — ne bo pridružila kakemu protinemškemu bloku. Z Nemčijo in Italijo vred je Avstrija mnenja, da je boljše vizem mednarodna nevarnost.

Navedene kanclerjeve smernice avstrijske politike so zasnove in odločne. V skladu so z notranjim razvojem v državi, ki se do danes ni premaknil od Dollfussove smeri, četudi zahtevajo izredne prilike mnogo politično previdnost.

Na vojnih frontah. Franco je v Španiji zasedel asturski mesti Gijon in Oviedo in s tem postal gospodar Asturije. Svoje čete namerava sedaj postaviti na madridsko in katalonsko fronto. Franco ima doslej v posesti približno dve tretjini Španije. A konca meščanske vojne še ne bo, za kar pričča tudi omahovanje Italije v londonskem odboru za nevmešavanje. — Japonci na Kitajskem zasedajo vzhodne pokrajine, iz katerih nameravajo skovati po vzorcu Mandžukua samostojno državo Mongokuo. Kitajci se hrabro, a malo uspešno borijo. Šele v zadnjem tednu prihajajo Kitajcem ojačenja iz notranjosti dežele, ki znajo ustaviti japonsko prodiranje. Kitajci stavijo mnoge nade na bruseljsko konferenco, ki brez vsakega vpliva na Japonsko ne bo ostala.

Nemška gonja proti Čehoslovaški. Med Nemčijo in Čehoslovaško so se v zadnjih tednih odnosi zelo poostri. V Teplicah na ozemlju sudetskih Nemcev je nastopila policija proti demonstracijam Henleinove stranke, ki naj bi bile uvedle začetek volilnega boja za nove občinske svete. Nemško časopisje je nastop policije pograbilo in ga prikazalo kot napad na nemško manjšino ter v tej zvezi zapisalo sila ostre besede na račun čehoslovaške vlade in države. Kljub čehoslovaški protestni noti v Berlinu se napadi nadaljujejo in izgleda, da hoče Nemčija izvati zaradi sudetskih Nemcev s Čehoslovaško spor dalekosežnih posledic: Francoski in angleški listi obsojajo vmešavanje Nemčije v notranje zadeve druge države.

Stalin se pripravlja na volitve. V decembru bodo v sovjetski Rusiji volitve za svet Unije, kakor se

bo imenoval novi sovjetski parlament. Medtem Stalin hiti, da očisti državo vseh veljakov iz časov Leninove revolucije. V enem letu je obsodil na smrt 808 oseb, med katerimi so najveljavnejši komunistični voditelji. Kot vzroke smrtnih obsodb navajajo sodišča proterevolucionarstvo, vohunstvo, sabotažo, rovarjenje proti državi itd. Do 7. novembra bo prvo čiščenje končano in bo Stalin praznoval 20letnico sovjetske revolucije v velikih slavjih v Leningradu, Moskvi in drugod. Težišče proslav bo v vojaških paradah. Kam bo Stalin Rusijo vodil po volitvah, bo kmalu razvidno.

Arabski svet se dviga. V sveti deželi se pripravljajo resni zapletljaji. Arabci se upirajo angleškemu načrtu delitve Palestine, pri kateri bi slabo odrezali. Ne strašijo se podvojene vojaške sile Angležev v deželi in ne odrejenega terorizma. Njihov vodja je zbežal iz Palestine in vodi upor iz Sirije. Na dnu upora je težnja arabskega sveta po združitvi in osamosvojitvi izpod angleškega in francoskega varuštva. Ogrodje vsearabskega gibanja je samostojna Arabija pod vodstvom Ibn Saud-a, ki je navezal stike z arabskimi knezi Iraka, Jordanije in z afriškimi arabskimi plemeni. Povod upora Arabcev je postala Palestina, iz palestinskega vprašanja pa se ob ostrem in nepopustljivem angleškem postopanju lahko razvije spor dalekosežnega obsega, v katerem bo polumeseč stal proti evropski civilizaciji.

Ameriški velekapital proti Rooseveltu. Socialno usmerjeni prezident Združ. držav Amerike velekapitalu seve ni povšeči. Njegov govor v Chicagu, da Zed. države ne bodo mogle ostati nevtralne, če se bodo ponavljali zgledi kakor so kitajski, je velekapital spretno pograbil in mu zoperstavil dosedanjo ameriško zunanjo politiko, ki je skoroda sto let slonela na načelu nevtralnosti. Močno agitacijo proti Rooseveltu je uprizorila republikanska stranka. Vprid ji je prišlo dejstvo, da so se po predsednikovih besedah zamajale cene delnic industrijskih podjetij na ameriških borzah. Kako bo Roosevelt odgovoril na najnovejšo kampanjo velekapitalistov, bomo videli v prihodnjih tednih.

Mednarodna konferenca v Bruslju in Kitajska. 30. oktobra se sestanejo v Bruslju zastopniki držav-podpisnic washingtonske pogodbe in še Italije in sovjetske Rusije. Kitajska je stavila na konferenco, ki naj razčisti položaj na Daljnem vzhodu, več pogojev. Najprej odklanja odločno vsak tajni dogovor velesil pred konferenco in vsak sporazum držav z Japonsko izven konference. Države morajo priznati nedotakljivost in neodvisnost Kitajske in nastopiti proti japonskim za-vojevalnim nameram. Končno morajo države odreči novoustanovljeni državi Mandžukuo, ki je japonska kolonija na kitajskih tleh, samostojnost. Japonska se konference ne bo udeležila, njene interese bo zastopala predvsem Italija. Konferenca bo bržkone končala z grožnjo Japonski, da bodo velesile v danem slučaju pričele izvajati napram Japonski gospodarski bojkot.

Ostala politika. Kancler Schuschnigg je bival minul teden na Madžarskem. — Za narodno-političnega referenta mesta Dunaja je imenovan prof. dr. Milčinski. — V Rimu praznujejo „dan imperija“, katerega se udeleži 3 milijone fašistov. Nemčijo zastopa minister Hess. — V Ankari so se sestali šefi generalnih štabov Jugoslavije, Grčije in Rumunije. — Angleški kralj je v prestolnem govoru napovedal izvedbo oborožitvenega načrta in federacijo Indije. — Belgijski min. predsednik Van Zeeland je odstopil. — Avstrija in Bolgarija sta podpisali novo trgovinsko pogodbo. Bolgarski kralj Boris obišče v novembru evropske prestolice. Novi bolgarski volilni zakon daje volilno pravico tudi ženam. — Italija je uvedla nov davek na akcijske družbe in hotele.

25letnica bitke pri Kumanovu. 25. oktobra 1912 so se Srbi sprijeli s Turki, svojim dednim sovražnikom, v odločilni bitki pri Kumanovu. Bitka je trajala en dan in eno noč. Hrabri srbski vojaki so kljub ogromni premoči Turkov zmagali in si z zmago zagotovili Južno Srbijo. Pred dnevi je bilo v osrčju južne Srbije, Skoplju, veliko slavje petindvajsetletnice zmage pri Kumanovu. Proslave so trajale cel teden in se jih je udeležil narod iz vseh predelov kraljevine. V Kumanovem je priredila vojska zadušnico padlim junakom.

Število slovenskih šoloobveznih otrok. „Oest. Pädagogische Warte“ priobčuje v oktoberski številki sledeče zanimive šolske podatke zveznega statističnega urada: Šole z nemščim učnim jezikom so v minulem letu obstojale na Dunaju, Koroškem in Gradiščanskem. In sicer: 15 ljudskih in 6 glavnih šol s češkim učnim jezikom na Dunaju, 13 nemško-hrvaških in 23 samohrvaških ter 6 ogrskih ljudskih šol na Gradiščanskem in 67 nemško-slovenskih ljudskih šol na Koroškem. Izmed obveznih šolarjev vse države je imelo 3825 otrok češki, 6802 hrvaški, 10.253 slovenski in 2413 otrok ogrski materni jezik.

Vera v našo bodočnost.

Če gledaš po slovenskem delu naše dežele, vidiš, da so naši narodni neprijatelji otvorili proti nam podvojen raznarodovalni napad in se pri tem poslužujejo vseh mogočih sredstev. Po raznih knjigah in listih vpijejo, da je nemštvo obmejne Koroške ogroženo po slovenskih izpadih in izziivanjih. V dneh glasovanijske proslave so po vsej deželi pobirali prispevke za svojo borbo proti napadajočim Slovincem. Ob vsem tem se človek osupnjen vprašaš, čemu in odkod ta najnovejši hrušč in trušč proti nam, čemu ta novi, podvojeni alarm? — Na našem ozemlju zidajo raznarodovalne šole in domove itd., kot bi hoteli pokazati pest, češ tako močni smo, ki vas hočemo odtujiti vašim svetim idealom in vam iztrgati iz src

ljubezen do vsega, kar vas veže na vašo zemljo, jezik materin in vero vaših očetov. — Ako listamo po poročilih o prireditvah letošnjih glasovanijskih proslav, vidimo isto sliko, ki zgovorno dopoveduje enako grožnjo: slovenski bitnosti na Koroškem je treba napovedati zadnjo, odločilno borbo. Redka je bila letos beseda o sporazumu in zblizanju, malo ali nič se ni govorilo o strpnosti med manjšino in večino, pravične rešitve zahtev koroških Slovencev niso omenili, onih Slovencev, ki so istotako avstrijski državljani in imajo zato pravico, da jih država štiti in varuje ne samo osebno, ampak tudi kulturno.

Človek se vprašuje: čemu ves ta boj naših neprijateljev proti naši manjšini, ki se ne zaveda niti najmanjše krivde in nelojalnosti napram nemškemu sosedu? Odgovor na to bi mogli iskati pri nemškem velikanu Goethe-ju, ki je nekje zapisal: Ein Mensch, den alle hassen, muss etwas sein! Če obrnemo te besede na naše razmere, moremo reči: Odtod ta hrup in podvojeno delo naših neprijateljev, ker vidijo v nas koroških Slovincih nekaj močnega in klenega, ker vidijo v našem ljudstvu zdravja in odporne sile, ki se ne data čez noč upihnuti, ampak vzdržita tudi najhujše napade. Mi koroški Slovenci bi morali biti naravnost ponosni, ko vidimo na strani svojih neprijateljev tolik trud in prizadevanje, da potisnejo slovenskega kmeta in delavca ob stran. In kar je pri tem zanje bridko, je to, da je ves ta ogromni trud in prizadevanje zaman.

Drugi torej vidijo v nas, da smo nekaj in da ohranjamo zdrav, naraven odpor. Tembolj se moramo tega zavedati mi. Nobena sila ne more streti ljudstva, ki veruje v svojo bodočnost. To vero v svojo bodočnost lahko mirnodušno in javno izpovemo, kajti nikakor ni sramota, marveč čast, stati v boju za svetinje prednikov in vzdržati v tem boju tudi v najtežavnejših okoliščinah. Pregovor pravi: Čas seka rane, a jih tudi celi. To velja za poedinca, velja pa tudi za narode. Koliko je naše slovensko koroško ljudstvo že preneslo udarcev, kolika moč se je že zarotila proti njemu. A vse je vihar razdjal, narod je zmiraj stal. Trda je bila doba, ko je naš kmet delal tlako in dajal desetino nemškemu grajščaku, ko si je na strmih grebenih postavljal svoje gradove in tam živel v razkošju, medtem ko je tlačan garal in delal. In danes? Malo le še je ohranjenih bivališč, kjer so nekoč živeli gospodarji našega ljudstva, večina gradov je v razvalinah. Nek pesnik vprašuje v svoji pesmi:

Kdo zgradil je zidove močne,
na višini strmi svoje dni?
Ne, da nekte le vekove,
večno hotel je, da grad stoji.

Kje je danes vsa nekdanja bogatija in sila gradov, kje so tiste nade o nepremagljivosti zidovja? Čas, ta veliki sodnik pravice in krivice, je izravnal in poravnal. Nekaznovane pa tudi ne bodo ostale krivice in nasilja, ki jih še danes vršijo nad nami neprijatelji našega slovenskega značaja. Kajti pravica mora zmagati in bo zmagala! Mirno smemo koroški Slovenci zreti v bodočnost, kajti našega ljudstva niso strle neprilike davnine in ga ne bodo še manj udarci sedanosti. Zato pokonci glave! Niso naše želje krivične in ne naše zahteve pretirane, pravice hočemo in pravica bo zmagala! Lojalni državi ostanemo kot doslej, sodelovali bomo pri zgradbi nove države v našem delu, da nam bo vsestransko pravično urejena in nam postane miren dom.

Ni naša narodna zavednost od včeraj. Tako jo je opisal preprost rožanski kmet: Lahko je biti Slovenec, ko ti vse naokrog vzklika in pritrkuje, a ostati Slovenec, ko te za to framotijo in zapostavljajo, to je junaštvo! Tej rožanski korenini moramo pritrditi vsi. Ob toliki zavednosti in slovenski zvestobi naj naši neprijatelji še bolj osupnejo. Naš slovenski človek, njegova ljubezen do zemlje, ljubezen do družine, njegovo spoštovanje in vdanost veri naših očetov, vse to nam je porok, da lahko mirno zremo v bodočnost. Dokler bomo čuvali grudo in vero, bo še naprej cvetel naš zarod in bo naša bodočnost. Vzdržali bomo proti vsem raznarodovalnim poizkusem, da pride nekoč čas, ko se bo reševalo naše vprašanje v imenu pravice. Nekoč bodo nemški sosedje uvidela, da zamoreta vladati med obema narodoma le pravica in ljubezen.

Janko Ogriz.

DOMAČE NOVICE

Memento mori!

Dolgost življenja našega je kratka,
Kaj znancev že zasula je lopata!
Odprta noč in dan so groba vrata,
Al' dneva ne pove nobena prat'ka.

Nas smrti ne obvarje koža gladka,
Od nje nas ne odkupijo kupi zlata,
Ne odpod od nas življenja táta
Vesolja hrup, ne pevcev pesem sladka.

Naj zmisli, kdor lepoto ljubi sveta,
In od veselja do veselja leta,
da smrtna žetev vsak dan bolj dozori.

Znabiti, da kdor zdaj vesel prepeva,
V mrtvaškem prtu nam pred koncem dneva
Molče trobental bo: Memento mori!

France Prešeren.

PODLISTEK

Juš Kozak:

Beli mecesen.

(22. nadaljevanje.)

Martin je prišel med zadnjimi v dolino. „Pri nas ostani čez zimo,“ mu je dejal Podkrajnikov. „Prav rad bi te imel.“

„Sekal bom, oče, ne morem.“ Poslovil se je in odšel v mesto, da bi se dogovoril z Gržino. Hitro sta opravila.

„Pridem pogledat, kadar boste pričeli, pa pošlji koga.“

„Bom!“ je dejal Martin.

Gržina bi mu bil rad še nekaj povedal. „Težko je govoril. „Martin! Če bi kdo pripovedoval o tistem, no, o tistem...“

Martin mu je presekal besedo: „Gržina, ti si me najel, da bom sekal. O čem drugem nisva nikoli govorila!“

Megle so padle in zakrile gore. Vlačile so se po dolini. Jesenska žalost je tlačila zemljo.

Pri Revežu se je oglasil popoldne. Svetloba je umirala v dušechi megli.

„Kaj počneš?“ je vprašal Martin, ko je stopil pod nizko streho. Pogledal ga je in videl, da se je zelo izpremenil. Prej so oči živahno motrile svet, zdaj mu je mrena zastirala oči.

„Odkar sem prišel od tam gori, pripravljam za spomlad. Boš videl, dabom zadel na žilo. — Am-

pak nekaj me grize. Sam ne vem, kaj. Tako pust je svet. Postaral sem se, Martin, pa nimam nikogar.“

Dolgo sta sedela in se pogovarjala.

„Smrekar se nosi vedno dobre volje. Gržini je prodal les, balo je naročil. — Tvoj stari se pa močno peha. Slab se mi vidi.“

„Mater bi rad videl!“ je dejal Martin.

„Jutri je nedelja, navsezgodaj pojde k maši. Tam jo počakaj!“

„Balanta bi obiskal.“

„Ne vem, kako bo?“ je menil Revež, ko sta se izgubljala med vlažnim drevjem.

Gorela je luč, toda vrata so bila zaklenjena.

„Saj sem pravil!“

Revež je trdo potrkal. „Odpril, Balant! Dva sva!“

Znotraj se je čulo težko hropenje. Vmes pa je zvenketal denar.

„Srebro prešteva,“ je šepetal Revež. „Iz vseh vasí mu nosijo. Drago plačuje.“

„Balant, odpril!“ Z močno roko je udaril še enkrat na okno.

Vzklik groze je prihajal iz izbe. Potem je vse utihnilo. Le zarožljalo je, kakor da je nekdo stresel iz peharja.

Čakala sta. Odprlo se je zadnje okno in prikazala se je velika glava, ki je boječ mežikala v noč.

„Ná ključ!“ je šepetal. „Pá tiho.“

Odklenil je. Tam pri oknu je sedel stari, pred

njim je stala zelenka. Zdaj ni več kričal. Šepetaje je vpraševal: „Si sam?“

„Sam!“ Martina ni videl.

Nezaupno se je ogledoval. „Prej je bila pod oknom.“ Pričel se je križati. „Trkala je, trkala, sem dobro slišal. Kar se je prikazala svetla luč. Moja Ana je pomagala. Vse bi pobrala. Težko prislužno, prigarano, vse bo vzela!“

„Nič ni z njim!“ je šepetal Revež. Balant je ujel pritajeno govorjenje. Strah se mu je pojavil v očeh.

„Vidva sta zvezana z njo.“ Oči so sršele v onadva. „Okrašt me hočete!“ Stisnil se je v kot in se s hrptom naslonil na zid, kjer je bila vzdana omarica. „Proč. Proč! Vsi ste tatovi, hudičevi sinovi!“ Steklo so mu bleščale oči, ko jih je uprl v Martina. „Ti, ti!“ je hropel. „Ona je tvoja ljuba! Revež, pridi sem!“

Revež je stopil k njemu. Stari ga je stisnil k sebi, da je komaj dihal. „Spravi ga iz hiše, ven iz moje čiste hiše, tega lumpa, njegova ljuba je, pri njem leži. Okrašt me hoče. Ne zapusti me, Revež! Veš, tiho, tiho, zgoraj spi ona!“ Po vsem životu je drgetal. Revež mu je prigovarjal, toda beseda ni našla ušes.

„Kar hočeš, ti dam, samo spravi ga proč. Kar hočeš, ti dam, ti pa spi pri meni. Nocoj me okrađejo. Ne zapusti me, ne zapusti, te prosim. Ti še ne veš, kakšen je svet. Vsak večer poizkušajo.“

Revež se je iz objema oziral na Martina. „Pojdi!“ mu je dejal, „saj vidiš, kako je. Pa spi zgoraj pri meni!“

Grundsätzliches zur Minderheitenfrage

Zur Lage der Slowenen in Kärnten

Folge 3.

Der deutsche Soldat schrieb nach Hause einen Brief, den die Eltern nicht verstanden, weil er magyarisch war, und sie mußten einen Dolmetsch holen, weil sie magyarisch nicht verstanden. „Sie können überzeugt sein,“ erklärte der Ministerpräsident, „daß ich mich nicht leicht zu dieser Erklärung entschlossen habe!“ Damals haben auch die Slowenen Kärntens aufgehört und eine ähnliche Erklärung von berufener Seite für ihr treues Festhalten am österreichischen Staatsgedanken erwartet. Aus Wien ist eine solche Erklärung nicht gekommen. Der Kärntner und der sonstige österreichische Freisinn hat auch aus der Tragödie des Weltkrieges nichts gelernt.

Die Entnationalisierung kann durch die Art der Ausführung gemildert oder verschärft werden. Es gibt Fälle, wo die Schule sich mit dem fremdsprachigen Unterrichte nicht begnügt, sondern im Bannkreise der Schule und darüber hinaus den Gebrauch der Muttersprache unter Strafe stellte. Übereifrige Schulmeister zogen die Muttersprache des Elternhauses ins Lächerliche und bezeichneten sie als minderwertig (S. 112). „Ein ordentlicher Junge spricht nicht schwäbisch,“ sagte man in Ungarn — in Kärnten sagt man, er spricht nicht slowenisch, — weil diese Sprache „gemein“ ist. Das verleitet die Kinder dazu, sich ihrer Muttersprache zu schämen. Ein polnischer Pfarrer (Makkabäus) beschreibt die Folgen dieser Entnationalisierung: „Sie erweckt in dem Kinde den Glauben, daß die Sprache der Eltern wertlos ist, daß das von den Eltern ererbte Wissen nichts taugt. Es ist klar, daß dadurch die Autorität der Eltern in den Augen des unreifen Kindes furchtbar herabgesetzt und die Erziehungsarbeit unmöglich gemacht wird. Der Riß wird bisweilen so gewaltig, daß Eltern und Kinder sich nicht mehr verstehen können. Das Kind verliert den Familiensinn, die Anhänglichkeit an das Elternhaus und zieht in die Fremde, wo es nicht selten alle Verbindungen mit der Heimat abbricht“ (S. 113). Das ist der Weg, den Söhne und Töchter unserer Bauern haufenweise gehen und in der Fremde verderben. Nicht alle, aber allzu viele.

Bei der gewaltsamen Entnationalisierung steigert sich der Gegensatz zwischen Schule und Familie bis zum Äußersten. Autorität steht gegen Autorität, der Prellbock aber sind die Kinder. Wer unsere gute slowenische Bauernschaft kennt, weiß, daß sie der Schule durchaus unfreundlich gegenübersteht und in ihr nur ein unvermeidliches Übel sieht.

„Jede Entnationalisierung der Jugend durch die Schule ist mit Rücksicht auf die ethischen Aufgaben der Familie von Übel“ (S. 115).

Die Muttersprache und das religiöse Gebiet

Bei Matthäus ergeht an die Kirche der Lehrauftrag: „Lehret alle Völker“, nicht alle Staaten. Die Religion wendet sich an die Menschen. „Es besteht eine Verbundenheit zwischen Kirche und Volkstum, zwischen Kirche und Muttersprache. Kirche und Volkstum sind durch das Wort der Bibel zusammengekettet, Kirche und Staat nicht. Die Kirche wendet sich an das Volk, ohne zu fragen, ob es groß oder klein ist, arm oder reich, politisch selbständig oder nicht“ (S. 123).

Bei der ersten Verkündigung des Evangeliums am Pfingstfeste hören die Volksmassen die Apostel in ihrer Sprache sprechen. Damit ist gesagt, daß die Kirche den heidnischen Völkern das Evangelium in deren Sprache verkünden soll. Die Apostel sollen die Sprachen der Völker sprechen, um das Evangelium ihren Herzen einzupflanzen. Die Volks-

masse des Pfingstfestes bestand aus Juden, welche der griechischen und armenischen Sprache kundig waren, also war das Sprachwunder keine Notwendigkeit. Aber als Sprache des Herzens erklang für die verschiedenen Nationen nur die ihnen eigentümliche Muttersprache (S. 125). Das öffnete die Herzen zur willigen Aufnahme der verkündeten Botschaft. Das Evangelium proklamiert die Gleichheit der Nationen im Wesentlichen, im Allmenschlichen. Man wird zugeben, daß es begabte und weniger begabte Menschen gibt, Kulturen, die mehr oder weniger entwickelt sind. Jedermann kann sich dessen freuen, daß die germanische Kultur, vom Katholizismus veredelt, eine außerordentliche Höhe erklimmen hat. Das ist ein allmenschliches Gut, ein Segen für die Welt. Gleichwohl muß für immer das Wort des Apostels Geltung haben: „Alle seid ihr Söhne Gottes durch den Glauben in Christus Jesus... da ist nicht Jude, nicht Grieche, ist nicht Sklave, nicht Freier“ (Gal. 3, 26). Dasselbe wiederholt der Apostel in den Briefen an die Kolosser (S. 3, 11) und an die Römer (S. 10, 12). Der Apostel will allen seine Sorge widmen: „Griechen und Barbaren, Weisen und Ungelehrten bin ich Schuldner“ (Rom. 1, 14). In Paulus lebt der religiöse Eifer frei von jedem nationalen Vorurteil, damit ist die nationale Leidenschaft im Christentume verurteilt. Auf diesen Grundsätzen konnte sich in Europa das Eigenleben der Nationen entwickeln. Im Religiösen gehen die Nationen den gleichen Formungsprozeß, in den weltlichen Werten können sie sich differenzieren (S. 129).

Die Wahl der Sprache soll der religiösen Zweckmäßigkeit entsprechen. Die Sprache des Gottesdienstes ist mit Rücksicht auf den geistigen Nutzen der Gemeinde zu bestimmen. Das widerspricht nicht der Herrlichkeit der lateinischen Weltsprache beim hl. Meßopfer und der Spendung der Sakramente. Der Seelsorger darf sich von weltlichen Rücksichten nicht leiten lassen, so kommen Mehrheit und Minderheit sprachlich zu ihrem Rechte.

Die Psychologie der muttersprachlichen Seelsorge

Die Religion wendet sich an den Intellekt als Wahrheit, die man anerkennen und annehmen muß. Sie wendet sich an den Willen als verpflichtende Macht, der man gehorsam sein muß und wendet sich an das Gemüt als eine Sache, der man Ehrfurcht, Andacht, Liebe und Hoffnung entgegenbringen muß (S. 132). Religion ist also Sache der ganzen Seele, sie wurzelt breiter und tiefer als das Wissen oder die Kunst. Das religiöse Erleben ist auch in vollem Zusammenhange mit allen Lebensgebieten. Zur Vermittlung der religiösen Kenntnisse bedarf man der Leuchtkraft des Wortes. Sofern sich das religiöse Leben in Gefühlen vollzieht, muß das Wort als motorische Kraft einsetzen. Da ist dann zu erwägen, was die Muttersprache kann und was die fremde? Wenn dem Volke oder den Kindern eine religiöse Unterweisung gegeben werden soll, ist es widersinnig und zwecklos, anders als in der Muttersprache unterweisen zu wollen. Wenn die Kinder auch mit dem fremdsprachlichen religiösen Unterrichte in die Fremdsprache eingeführt werden sollen — man war seinerzeit in Ungarn auf diesem Wege — so wird zweifellos die religiöse Erziehung im vermeintlichen Interesse der Sprache geschädigt. Es ist eine Umkehrung der Ordnung, wenn ein zeitliches Gut auf Kosten der Religion gepflegt wird. Die religiösen Kenntnisse gelangen so

verspätet und in gemindertem Ausmaße in die Seele des Kindes. Weil die Schule erziehen soll, forderten die deutschen Lehrer Polens 1925 die Erteilung des gesamten Gesinnungsunterrichtes in der Muttersprache. „Mit demselben Rechte wie der Religionsunterricht in den Volksschulen einer Minderheit in den nationalpolitischen Dienst einer Sprache gezwungen wird, könnte die ganze Religion wie ein billiger Betriebsstoff in den Wagen der Weltwirtschaft getankt werden.“ „Die großen religiösen Genies erheben sich über die primitive Religion dadurch, daß sie die Religion aus der Umklammerung der Natur losreißen und über sie erheben“ (Heiler). Die Beherrschung der zweiten Sprache reicht gewöhnlich an die Vollkommenheit der Muttersprache nicht heran. Nicht bloß gewöhnlich, man kann ruhig sagen: nie. Besonders trifft das bei Kindern in den geschlossenen minderheitlichen Siedlungen zu. Die fremde Sprache ist kein Mittel zur Mitteilung religiösen Wissens. Selbst die gut verstandene fremde Sprache sendet im Vergleiche zur Muttersprache einen abgedämpften Lichtkegel in die Seele. Das für die große Menge gute Mittel zur Erzielung religiöser Klarheit ist die Muttersprache (S. 137).

Die Muttersprache als bewegende Kraft

Es ist selbstverständlich, daß die Muttersprache an Gefühlswerten, an motorischen und emotionalen Kräften die Fremdsprache übertrifft. Was immer in der Seele willens- oder gefühlsbetont ist, erhält von der Muttersprache die denkbar höchsten Antriebe. Eine kurfürstliche Schulordnung schon aus dem Jahre 1615 erklärt: „Auch dem Lateinkundigen machen Worte in der Muttersprache einen tieferen Eindruck.“

Das theoretische Wissen ist der Anfang der Religion und soll durch Willensbewegung und Mobilisierung aller motorischen Seelenkräfte für das Leben nutzbar gemacht werden. Darum gebührt der Muttersprache für die Entfaltung des religiösen Erlebnisses vor der fremden Sprache der Vorzug (S. 139). Die Muttersprache spielt als vollendete Künstlerin auf der Orgel der Seele. Turnvater Jahn macht diesbezüglich die sehr richtige Bemerkung: „In einer fremden Sprache wird man von einer Anstößigkeit schon weniger rot und in manchen klingen die Lügen sogar sehr schön. Wenn der türkische Sultan etwas türkisch verspricht, dann ist Verlaß auf sein Wort, zum Betrug und zu Worttäuschereien entweiht er die Muttersprache nicht.“ Hiemit hängt auch zusammen, daß Medizin und Theologie gewisse Dinge lateinisch besprechen, nicht in der „lingua vernacula“. Die mit der Fremdsprache geweckte Vorstellung bleibt abgekühlt an der Oberfläche der Seele stecken und wühlt sich nicht in die Gemütsstiefen hinein (S. 140).

So bleibt denn das fremde Wort in Schule und Kirche an der Oberfläche der Seelen stecken, auch wenn es gut verstanden worden ist. Es belebt und bewegt die Seele nicht. Ein Schriftsteller des 18. Jahrhunderts hat einmal gesagt: „Wenn ein Deutscher französisch betet, so läßt er sich vom lieben Herrgott französische Vokabeln abhören. Die letzten Worte sind alle in der Muttersprache und die letzten Seufzer ebenso.“ Wenn also unsere slowenischen Kinder nur deutsche Lesebücher, nur deutsche Liederbücher in die Hand bekommen, so ist das keine Herzensbildung, sondern nur ein Abhören deutscher Worte — Grammatikunterricht und nichts weiter. Goethe erzählt in Wilhelm Meister von einem ungetreuen Liebhaber, der in der Zeit freundschaftlicher

Beziehungen deutsch schrieb. Als er seine Freundin verlassen wollte, fing er an französisch zu schreiben. Was er in der Muttersprache zu sagen errötete, konnte er französisch ruhig hinschreiben. Die Fremdsprache ist ein Schleier, der das Mienenspiel der Seele nur unvollkommen durchscheinen läßt. Für diplomatische Verhandlungen mag das ein Vorteil sein, für die Wissenschaft kein Nachteil, anders ist es im Bereiche der lebendigen Religiosität. Die fremde Sprache führt in der Religion zu Oberflächlichkeit und Heuchelei. Max v. Schenkendorf spricht es in einem Gedichte aus:

*Aber soll ich beten, danken,
Geb ich meine Liebe kund,
Meine seligsten Gedanken
Sprech ich wie der Mutter Mund.*

Die Sprache des Gebetes

Jede Gestaltung des Gebetes, die sich an die Seelenstruktur des Betenden nicht angleicht, muß als Störung empfunden werden. Naturgemäß formt sich das Gebet in der Herzenssprache aus, d. h. mit den Gedanken und Vorstellungen, mit denen der Mensch sonst operiert. Der Zwang zu einem fremdsprachlichen Gebete entwirrt das Gebet seelisch, der Betende wird zur Gebetsmühle, zum Grammophon. Das lateinische Brevier der katholischen Priester und Ordensleute ist eine Sache für sich. Wenn hier und da ein Priester bei der seelsorglichen Betreuung fremdsprachlicher Minderheiten so schnell mit der Ausrede bei der Hand ist: Sie verstehen hinreichend die Sprache der Mehrheit, und die Notwendigkeit der muttersprachlichen Fürsorge nicht anerkennen, so gilt hier der Satz: „Willst du die anderen verstehen, schau in dein eigenes Herz“ (S. 145). Man muß sich mit größerem Ernste fragen, was das Gebet eigentlich sein soll?

*Worte fliegen auf, der Sinn bleibt unten,
Worte ohne Sinn haben den Weg zum
Himmel nicht gefunden.*
Shakespeare.

Es gibt ein Gebet ohne Worte, aber Worte ohne Geist sind kein Gebet mehr. Man kann daher ruhig sagen, daß fremdsprachliches Beten den Gebetsgeist zerstört. Die katholische Kirche hat ihre lateinische Kultursprache. So haben alle indischen Religionen ihre heiligen Sprachen, der Mohammedaner betet arabisch, der Parsi im Zendavesta. Der offizielle Gottesdienst ist mehr oder weniger eine Sache für den Priester, für das Volk schließt sich an diesen Gottesdienst ein reicher Kranz von Volksandachten — in der Muttersprache des Volkes an.

Ein ganz besonderes Bedürfnis des Volkes ist es, in seiner Muttersprache beichten zu können. Der Dichter Leo Weibmantel sagt einmal: „Wenn Menschen sündigen, so geschieht nichts anderes, als daß sie mit Gott nicht mehr reden, daß sie ihm den Rücken kehren und aus dem Raume treten, in dem sie Gott begegnen.“ Sich mit Gott aussöhnen, heißt also, wieder mit Gott sprechen. Der Gedanke, daß der Mensch, wenn er sich mit Gott aussöhnen will, seine Schuld beichten muß, hat in der katholischen Kirche im Bußsakramente seinen schönsten Ausdruck gefunden. Weil sich das sündhafte Denken und Begehren in der Muttersprache vollzog, so ist es natürlich, daß der Beichtende seine Schuld in der Muttersprache in die Beichte hineinstellt. Die Beichte in der Fremdsprache stößt auf Hemmungen, auch wenn sie dem Beichtenden sonst geläufig ist. Es fehlt die Treffsicherheit im sprachlichen Ausdrucke. Daraus erklärt sich das Verlangen der Katholiken, in ihrer Muttersprache zu beichten. Sie nehmen vielleicht noch die fremdsprachige Predigt hin, empfinden es aber schwer, wenn sie bei der Entlastung ihres Gewissens nicht in der Muttersprache sprechen können. Gerade in der Beichte ist es auch notwendig, daß der Priester die Sprache des Pönitenten kenne. Der Priester ist hier Richter. Was soll herauskommen, wenn er Wesentliches übersieht,

oder nicht versteht? In der Beichte soll der Zuspruch des Priesters den Pönitenten dazu bringen, daß er Besserung verspricht. Wie soll das in einer halbverstandenen fremden Sprache erreicht werden? Folgender Fall hat sich bei den Kapuzinern in Klagenfurt zgetragen: Ein slowenisches Dienstmädchen kam beichten. Der slowenische Pater V. war verhindert. Sie kam zu einem anderen und wollte slowenisch beichten. „Sie können doch etwas deutsch?“ fragte sie der Pater. „Ja, das schon,“ erwiderte das Mädchen. „So sagen Sie nur ja oder nein, und ich werde Sie fragen.“ Der Pater fragte etwas, das Mädchen verstand es nicht und sagte halt ja! Er fragte wieder, sie verstand es wieder nicht und sagte wieder ja, weil sie glaubte, der Pater wird das Rechte meinen und ich kann ihm doch nicht nein sagen. Der Pater fragte noch einigemal und das Mädchen sagte wieder ihr ja! Dann aber packte sie der Lachkrampf, sie sprang aus dem Beichtstuhl und lief davon.

Der Unterricht der Kinder

„Die Schule soll die Fäden aus der Familie aufgreifen und weiter spinnen. Wenn wir diese Regel einer gesunden Pädagogik zu Ende denken, so fordert sie, daß der Lehrer den Unterricht in der Sprache fortsetzt, in der er in der Familie begonnen hat. Wo die Schulbehörden in Minderheitsgebieten das Gegenteil vorschreiben, handeln sie nicht als Pädagogen, nicht als Hüter der religiös-sittlichen Werte (S. 152). Ein geringerer Ertrag der Erziehungsarbeit ist die unausbleibliche Folge. Die Staatsraison darf nicht verwechselt werden mit dem triebhaften Machtwillen und der ungezügelten Herrschbegierde einer Nation zum Schaden der anderen. Selbst vom rein nationalen Standpunkte verdient die bessere sittliche Erziehung, welche der muttersprachliche Unterricht vermittelt, den Vorzug vor der Erziehung in der Fremdsprache. Das Gemeinwohl wird ja doch am besten durch ein religiös-sittliches Fundament in der Jugend gesichert. Ein Mehr an Sittlichkeit ist besser, als ein Mehr an Sprachkenntnissen. Im preussischen Abgeordnetenhaus erklärte der Zentrumsabgeordnete Dr. Porsch anlässlich der Polendebatte 1894: „Wenn etwas Schaden leiden soll, entweder die Ausbildung in der deutschen Sprache oder die Ausbildung in der Religion, so müssen wir es vorziehen, daß das Kind in der Religion ordentlich erzogen wird, selbst auf Kosten des Sprachunterrichtes.“ Denselben Grundsatz müssen sich natürlicherweise auch die Slowenen in Kärnten und jedes Minderheitsvolk zu Eigen machen. Leider wird dieser Konflikt meist so erledigt, daß „die Walze der Staatsmacht über die geistigen und sittlichen Werte hinweg unbekümmert ihren Weg nimmt“ (S. 154). Nur ist die Straßenwalze des Staates nicht die letzte und stärkste, und es folgt ihr allzuleicht die Walze des Umsturzes, wenn das Volk dem Sittenverfalle preisgegeben wurde. Die nationale Walze walzt in Kärnten nun schon zwei Menschenalter hindurch unbekümmert um die Bitten und Proteste der Ortsschulräte und Gemeinden. Wenn der muttersprachliche religiöse Unterricht der Minderheitskinder von verbissenen politischen Parteien verhindert wird, haben Elternhaus und Kirche die Lücke auszufüllen. So war es im Elsaß vor 1870, so ist es gegenwärtig in Südtirol. Das katholische Volk drängt in solchen Gebieten auch auf die Gründung von Privatschulen. Papst Pius XI. ist in seinem Rundschreiben über christliche Jugenderziehung für das Recht der Eltern und der Kirche im Jugendunterrichte eingetreten.

Es ist die Frage zu erörtern, ob der muttersprachliche religiöse Unterricht das einzige und deshalb unbedingt notwendige Mittel zur Entfaltung der religiösen Anlagen ist? Wenn das Kind keinem anderen, als dem muttersprachlichen religiösen Unterrichte mit Frucht für Verstand und Herz zu folgen vermag, dann hat es ein natürliches Recht auf diesen Unterricht. Was ist aber dann, wenn das Kind eine zweite Sprache mehr oder weniger beherrscht? Praktisch ist es nicht leicht zu sagen, ob das Kind die fremde Sprache so weit beherrscht, voraussetzen kann man das nicht. Die fremde sprachliche Basis ist mindestens für eine Reihe

von Jahren viel zu schmal und viel zu schwach, um darauf ein halbwegs gesichertes Gebäude der Religion errichten zu können (S. 160). Die Ausweisung des muttersprachlichen religiösen Unterrichtes aus der Schule bedeutet einen Riß zwischen Schule und Familie, beengt die Lehrfreiheit und gefährdet die Erziehung.

Die sprachliche Befähigung der Seelsorgepriester

Was ist es denn dann, wenn zur Betreuung des slowenischen Landesteiles nicht genug slowenische Priester zu Verfügung stehen? Und wenn die schwierige slowenische Sprache von deutschen Priestern nur ausnahmsweise beherrscht wird? Vor fünfzig Jahren noch war der Zuzug slowenischer Gymnasiasten ins Priesterseminar hinreichend groß, größer als im deutschen Landesteile. Die Folge des ganz deutschen Volksschulwesens zeigt sich auch darin, daß in letzter Zeit der Mangel an Priestern, welche der slowenischen Sprache fähig sind, immer empfindlicher wurde. Aus den deutschen Volksschulen der Slowenen kommt nicht bloß keine weltliche Intelligenz, auch der Priesternachwuchs ließ nach. Nun müssen auch auf slowenische Pfarren deutsche Seelsorger bestellt werden. An sich wäre es wünschenswert, wenn nach Belieben das Seelsorgepersonal auf slowenischer oder deutscher Seite angestellt werden könnte. Nun aber ersteht eine Gefahr: „Das Radebrechen in einer Fremdsprache auf der Kanzel ist mindestens ebenso ein Übel, als wenn ein stümperhafter Organist die Tonsätze eines Meisterwerkes verstümmelt und mit Dissonanzen die Ohren der Zuhörer peinigt“ (S. 166). Auch das gewöhnliche Volk leidet unter der Hilfslosigkeit einer Predigt, die das entsprechende Wort nicht findet, es wird durch Sprachdummheiten abgestoßen und zum Lachen gereizt. Was der Erbauung dienen sollte, wird zum Gespötte. Eine Predigt in einer fremden Sprache zu halten und sie vorher hinreichend einzustudieren, kann man auch einem Manne in reiferen Jahren kaum mehr zumuten. Das ist sehr schwierig. Fürst Lichtenstein hat im Jahre 1916, als die nationale Gefahr über Österreich immer drohender wurde, die These aufgestellt: „Es ist ein natürliches Recht jedes Volkes, von Staatsbeamten seines Volkes verwaltet und gerichtet, von Seelsorgern seiner Nation pastoriert zu werden.“ Der damals noch national sehr scharfe Dr. Seipel hat das in Abrede gestellt mit dem Hinweis auf den Papst, der stets eine Mehrheit von Untergebenen fremder Nationalität haben wird! Das Argument ist aber sehr schwach, auch wenn es von Seipel ist. Der Papst predigt nicht und hört nicht Beichte in Klagenfurt oder Tientsin.

Im Jahre 1930 interpellierte im römischen Parlamente ein gewisser Coselschi, offenbar kein rassereiner Römer, wegen einer angeblich ständigen antiitalienischen Propaganda slowenischer Priester in der Provinz Venezia Giulia... „Man möge in geeigneter Weise vorsorgen, auch im Hinblick auf die Heiligkeit der priesterlichen Sendung, daß an Stelle der unbelehrbaren slowenischen Politikaster fromme italienische Priester berufen werden.“ Grentrup bemerkt zutreffend (S. 168): „Es ist nicht abzusehen, warum slowenische Priester, welche sich vergangen haben sollen, nicht durch andere slowenische Kleriker zu ersetzen wären?“ Es wäre natürlich nichts gegen die Bestellung italienischer Priester zu sagen, wenn diese der slowenischen Sprache voll mächtig wären.

Die Kirche hat für die Betreuung der Gläubigen ihre eigenen Grundsätze, sie will heute schon den Neubekehrten in den Missionen Priester und Bischöfe des eigenen Volkes geben, sie kann also in Minderheitsgebieten nicht eines politischen Opportunismus wegen das Gegenteil tun. Übrigens ist auch der Priester Mensch und als solcher dem eigenen Volkstume anhänglicher als dem fremden. Der volkseigene Seelsorger wird für die Nöten seiner Pfarre ein feineres und zarteres Empfinden haben, als der volksfremde, mag dieser auch die Sprache vollends beherrschen.

(Fortsetzung.)

Okrasite vojaške grobove! Na mnogih pokopališčih so grobovi vojakov svetovne vojne in koroških bojov. Nekateri izmed njih ostanejo pozabljeni tudi v dneh, posvečenih spominu mrtvih. Nihče na teh grobovih ne prižiga svečic, nihče se ne spomni teh rajnih v molitvi — nekje daleč mor da se spominjajo svojega očeta ali brata njegovi dragi, ki niti ne vedo za njegov grob. Dan mrtvih pa bodi dan spomina na vse rajne. Zato je nadvse hvalevredno, da se tedaj spomnimo še grobov, ki jih skrbna materina ali sestrina roka ne bo mogla krasiti. O mrtvih se spominjaj samo dobrega, veli pri tem krščansko načelo.

„Kärntner Tagblatt“ piše v številki predzadnje nedelje pod naslovom „Glasovanjske proslave, ki jih niso razumeli“, da nikakor ni primerjati koroških proslav s svoječasnimi proslavami nemške zmage nad Francozi pri Sedanu, kot to navaja nemški priloga našega lista. Glasovanjske proslave na Koroškem niso „proslave zmage, marveč so samo izraz veselja, da je ostala naša dežela enotna in svobodna“. Proslave 10. oktobra niso naperjene proti nikomur, marveč so svečana izjava nedotakljivosti naše domovine... — Da so protislovenski izgredi o priliki glasovanjskih proslav v Škofičah, na Radišah, v Logi vesi in še v nekaterih drugih krajih samo „izraz veselja“, mi pri najboljši volji ne moremo trditi, kot ne moremo biti mnenja, da Heimatbundovo delo ni naperjeno proti nikomur. Da bi bili mi tega „veselja“ veseli, res ne more od nas nihče zahtevati.

Reforme pri delavski zbornici. Socialni minister Resch je odstavil dosedanega prezidenta koroške delavske zbornice Matt-a in na njegovo mesto imenoval bivšega drž. tajnika Grossauer-ja. Grossauer je sin štajerske delavske družine in je bil prvotno kovač, po vojni se je na Koroškem udeleževal pri gibanju krščanskih delavcev. V novi Avstriji je bil v prvi Schuschnigg-ovi vladi delavski zastopnik in pozneje imenovan v državni svet. Doslej je vodil delovno združenje koroških bolniških blagajin.

„Kärntens hundertjähriger Grenzlandkampf“ je naslov najnovejši knjigi, ki tirja od Slovencev, naj pristanejo na svoj narodni pogin, nakar se bodo Nemci z njimi sporazumeli. Pisatelj navedene knjige je prof. Viktor Milčinski. Sin je tovarniškega uradnika Jožefa Milčinskega na Bistrici v Rožu. Slednji je bil rodom Slovenec, a je bil strasten nasprotnik svojega naroda. Umrl je pred 32 leti. Njegova žena, pisateljeva mati, je Nemka in živi v Celovcu.

Blasnikova „Velika Pratika“ za leto 1938 je izšla in se razpošilja za ceno Din 5.— za vsak komad. Naročila na tiskarno J. Blasnika nasl., Ljubljana, Breg 10-12. Dobi se tudi v trgovinah in v upravi našega lista. To je najbolj priljubljeni in najbolj razširjeni slovenski ljudski koledar že od nekdaj. 69

Razveseljivo je ugotoviti, da tudi pri nas polagoma prihaja spoznanje, da je pri živinoreji uporaba beljakovinskih koncentratov največjega pomena. Radi priznamo zasluge tvrdke Franc & Rugolf Gubik „Emivitvertrieb“, katere proizvod je pri naših kmetih posebno priljubljen.

Rosental—Iz Roža. Velecenjeni g. urednik! Zelo dobra misel je bila, da ste začeli izdajati nemško prilogo v našem slovenskem listu. Vsaj stremeti moramo z vsemi silami za tem, da prepričamo poštene Nemce o veliki krivici, ki jo dela šola s svojim brezobzirnim ponemčevanjem naši mladini in našemu rodu. Ni in ne bo naša krivda, če bi ostalo to delo brezuspešno. Še mnogo izmed nas se poglubi v vsebino nemške priloge in ugotavlja, da odgovarjajo njene misli o visoki vrednoti materinščine povsem resničnim življenjskim prilikam.

Pod Jepo. (Latschach—Loče.) Neprestano se vrtilo kolo časa, veselje menjava z bridkostjo, sonce z dežjem. In spet je čas, ki vedri bridkost in celi rane. — V zatišje družinskega življenja se je umaknil vedno vneti društveni Hanjžek Kovačič in gospodinjini mu pridna Ivanka. — Krepkih rok je pogrešal Žimantov dom v Dobju, dotlej da si je mlada Mici izbrala ženina z Brda nad jezerom. — Pri Starem gradu kmetuje resni Mešnik, pa je po smrti prve žene pogrešal pomočnico in tovarišico. Povprašal je Mojčijo Kovačičevo in na njeno privoljenje sta se poročila pred priprošnjico našega naroda Marijo Pomagaj na Brezjah. — Kaj je sedaj hotel njen brat Cenc na domu v Ovčini, kot

pa si izbrati družico in gospodinjino in je zaprosil za roko Rogačnikovo Mojčijo. Vsem, ki smo posečali prireditve društva „Jepo“, je bil ženin znan in priljubljen igralec, ki je skozi celih 10 let žrtvoval svoj prosti čas in igralski talent domačemu odru. Vsem mladim družinam želimo obilo sreče in blagoslova! — Žalost se je naselila pri Kobotu v Dobju. Iz srede družine je smrt iztrgala mater Marijo Lah, edino vez z otroci, kateri si služijo kruh v tujini. Rajna je dosegla 53 let in se je tudi po moževi smrti vsa žrtvovala svojim hčeram. Njim in sorodnikom izrekamo naše iskreno sožalje!

St. Georgen im Gailtal—Št. Juri na Zili. Poslovili smo se v sredo dne 20. oktobra od dolgoletnega zaslužnega načelnika naše hranilnice in posojilnice, g. Tomaža Zwick, pd. Zlebarja v Semračaj. Ogromna udeležba pri pogrebu je pokazala, kakšno spoštovanje je imelo prebivalstvo do rajnega. Bil je pač mož, ki je imel odprto zlato srce in odprte roke za potrebe svojega bližnjega. Za vsa njegova dobra dela naj mu bo Bog bogat plačnik. — Električna napeljava pri nas napreduje. Že junija meseca so dobile vasi Št. Juri, Dole, Skubiče, Dvorče in Semrače električno moč, sedaj so se še pridružile Poklanče. Tok oddaja Bleiberska rudniška unija, katera namerava še dalje napeljati svojo električno energijo tudi v druge vasi naprej, v Hrblje, Črešnje, Plešišče in Mačidle, če se bodo dobili odjemalci toka, tako da bo cela sončna stran Zile od Čajne do Šmohora elektrificirana.

Augsdorf—Loga ves. Sredi oktobra je umrl delavec Franc Knežič na Žopračah. Ker je živel dalje časa v konkubinatu in ni zahteval duhovnika na sprevidenje, mu je Cerkev odrekla svoje spremstvo. Svojci rajnega so nato poklicali pastora, ki je vodil pogrebni sprevod od doma na pokopališče in tam zanj opravil molitve po luteranskem obredu. Prvič, odkar obstoji cerkev, se je to vršil luteranski pogreb. Peli so nemški pevci. Kako je bilo mogoče, da na pokopališču, ki je cerkvena last, govori luteranski pastor, ne moremo razumeti. — V nedeljo 24. t. m. se je pri Cvetniku vršilo zborovanje fronte. Govoril je nadučitelj g. Polzer, ki je ostro ožigosal vsako protidržavnost in med drugim še omenil, da novo avstrijsko gibanje v logaveški občini doslej ni doseglo pravega razmaha. — 25. t. m. smo pokopali 70letno Ano Wurzer, Užnikovo z Žoprač. Rajna je bila verna, zavedna in zelo delavna žena. Večni ji mir! Naj nam ostane vsem vzor po svoji odločni katoliški in slovenski zavesti. — Nageljni in jagode zorijo na Šušnikovem vrtu v Logi vesi. V dokaz nam je g. Rainer prinesel pester šopek, ki ves diši po pomladi. Kot bi muhasta narava hotela črnogledom povedati, da kljub hudi zimi nikakor ne smejo izgubljati nad na vigrad.

Kotlje pod Uršljo goro. Lužnikov dom je izgubil svojega gospodarja Lenarta Kuharja. Rajni je dosegel 78 let. Bil je silno izobražen mož, vzor katoliškega slovenskega kmeta. Vsled svoje verske in narodne zavednosti je mnogo pretrpel, med koroškimi boji je bil zaprt v celovški ječi, njegov dom pa so oplenili. Udeležil se je velikih slovenskih romanj v Köln, na Dunaj, v Jeruzalem, v Lurd in Rim. Pri vsej svoji vsestranosti in izobrazbi pa je ostal kmet, ponosen na svoj kmečki stan, kmečko delo in življenje. Na domu mu sedaj gospodari njegova hčerka Cilka, eden sinov je šolski upravitelj v Črni, drugi pa posestnik. Lužnikovemu očetu večni pokoj!

Drobiž. Posestniki zlatih medalj in srebrne medalje 1. razreda, ki so sprejeli odlikovanje po 29. okt. do 30. novembra 1918, bodo glasom vladnega sklepa deležni posebne doklade. — Občina Otok na Vrbskem jezeru se nahaja v konkurzu. — Tik Mohorjeve hiše v Celovcu je trčil mrliški avto v nek osebnih voz, pri čemer je bila ena oseba težko poškodovana. — Začetkom tedna je bivala v deželi kneginja Starhemberg. — Občinski sveti Borovlje, Št. Vid, Beljak in Celovec so razpuščeni. V nove svete bo imenovanih več delavskih zastopnikov. — Pri Sekiri so prijeli vlomilca Puskas-a iz Ogrske. — Ravnatelj cel. gimnazije Julij Heinzl je dobil naslov „dvorni svetnik“. — Dež. glavarstvo sprejema proti obračunu za davke še 250 p. m. borovih drv za ceno 9 S za meter. — Iz jetnišnice v Rožeku je pobegnil 28letni Rupert Pichler iz Gorice. — Sodnija išče Pavla in Franca

Podritschnig, ki sta dediča po gostilničarju Izidorju Podritschnigu v Celovcu, a je njuno bivališče neznano. — V Hodišah je umrl inž. Goulet, Rosenbergov gozdar. — Višarska cerkev je do 24. junija zaprta. — Povodom „kobaridske proslave“ v Beljaku je prišlo do nacističnih demonstracij in je morala nastopiti policija.

NAŠA PROSVETA

Voditelj.

Ljudstvo ima voditelje, kakoršne zasluži — to je izpričana resnica. Može, ki usmerjajo življenje bodisi na verskem ali kulturnem, gospodarskem socialnem ali političnem polju, se ne pojavijo slučajno, marveč se narodijo iz ljudstva, ki jih ali potrdi in jim sledi ali jih zavrže in si poišče druge. Zakon življenja pa je, da ima vsako, tudi najmanjše občestvo svojega vodnika. In sicer takega, kakoršnega prenese.

Biti voditelj se pravi: korakati pred vodenimi, utirjati pota, usmerjati. Tod se pričena žaloigra naše dobe. Mnoga sodobna ljudstva imajo vodje, ki korakajo pred njimi — navzdol. To so može, ki stopnjuje slabosti svojih in jih zato vsaj skušajo voditi v pogubo. Naravnost pretresljivo je danes gledati mnoge narode in sloje, katerim njihovi vodje vnemajo strasti in jih vedno spet ženejo v nek slep fanatizem, da slepi sledijo v vedno hujše gorje.

A spet je življenje uravnano tako, da ob času žrtvuje zvoditelje njihovim strastem, ljudstvu pa po težkih, često zelo bridkih izkušnjah odpre možnost povratka v pravo smer. To dokazuje zgodovina v nešteti prilikah. Življenje, poedino in družabno, naravno in duhovno, ima svoje večne paragrafe in vse vodstvo obstoji v tolmačenju letih bodisi z dejavnim vzgledom ali žrtvijo.

Priporočamo v posnemanje! Selsko društvo „Planina“ je odstopilo prosvetni centrali vse svoje odvišne igre z napisanimi vlogami, med prvimi „Skrivnost križa“, „Pribežališče grešnikov“, „Vaški lopov“ i. dr. — Društveni odbor je s svojim sklepom dokazal, da so mu ljubši njegove igre igrane na drugih odrih, kakor pa zaprašene doma nekje v društveni omari. Vrlim Selanom izreka prosvetna centrala za njihovo solidarnost in velikodušnost svojo toplo zahvalo in priporoča selski vzgled v posnemanje.

7. in 8. novembra je letošnji prosvetni voditeljski tečaj v Celovcu. Otvorimo ga s sv. mašo ob 9. uri v nedeljo 7. novembra v kapelici starega bogoslovja. Na svidenje!

GOSPODARSKI VESTNIK

Skrbimo za jesenske setve!

Letošnje poletje in jesen sta zemljo izredno napojila. Mnogi gospodarji so prišli pozno do setve in se bojijo, da bodo žita letos slabo prezimila. Ta bojazen ni neupravičena, ker skriva zimski mraz po deževni jeseni mnogo nevarnost za mlade setve. Zato par nasvetov:

V prodornih, peščenih tleh je deževje izpralo mnogo dušika, te nepotrebne žitne hrane. Pomanjkanje dušika se bo videlo v slabo razvitih bilkah in bržkone bo trpela na tem posebno rž. Strokovnjaki svetujejo letos dodatek do 40 kg apnenega amon-salpetra (Kalkammonsalpeter) na oral njive, pomešanega s peskom, ki zajamči enakomerno razdelitev.

Za zmesom ali deteljo je vedno dobro sejati rž ali pšenico, ker ohranita prva dva dovolj snovi za razvoj in rast žitnega bilja. V teh slučajih letos dodatek umetnega gnojila ni potreben.

Zimski mraz bo dvignil zgornje zemeljske plasti in z njimi vred mlade žitne rastlinice. Koreninice se bodo nahajale v praznem prostoru in bodo vigradi poginile. Zato potegnemo v močno napojenih njivah odvodne brazde in sicer čimprej. Zelo važno bo vigradno valjanje njiv, nakar bomo pšenico takoj spet povlačili z brano, rž pa ostane povaljana. Močno izprani zemlji dodajmo apna v jeseni in močnih gnojil vigradi.

Poplavljenе njive, koder je pred leti še rastla trava in smo po njih pasli, pa letos pustimo, da spet zarastejo s travo. Vigredi si tod pripravimo moderne travnike in na njih pridelamo krme, katero bi sicer morale dati njive.

Obilno letošnje deževje je za našo zemljo izjema in lahko pomeni veliko škodo. V takih izrednih slučajih se poslužimo izrednih sredstev in ubranili se bomo preteče škode.

Jesensko apnenje travnikov. Zemlja brez apna strada. Koder ji ga primanjkuje v naravni obliki, odpomoremo s trošenjem gašenega apna. Po enem oralu posipamo do 800 kg apnena prahu in to redno vsakih 5 let. Dodatek kalijeve soli apnenu prahu je sila koristen. Ko smo enakomerno raztrosili po travniku, ga s travniško brano prevlečemo. Kar velja za travnike, velja za deteljo in lucerno. Gnojenje najboljšo izvršimo v novembru ali decembru tik pred snegom. Kdor tako skrbi za svojo zemljo, ne bo imel izčrpanih travnikov in ne nerodovitnih njiv. Izdatki za gnojila se mu bodo vigredi v poletju bogato poplačali.

Kako si je pomagal pred gosenicami. V „Sadjarju in vrtnarju“ beremo sledeči nasvet proti gosenicam: V 100 litrov vode raztopi 3 kg gašenega apna in 5 kg tobačnega izvlečka. Vse to dobro pomešaj in škropi po gosenicah. Gosenice vdihavajo skozi kožo in v tem slučaju vdihajo strup, na katerem poginejo. S škropljenjem je treba pričeti, čim se gosenice pojavijo, ker imajo tedaj še nežnejšo kožo in je uspeh zagotovljen. Neimenovani gospodar je s pripravljeno tekočino škropil ne samo zelja, marveč tudi otavo, lucerno in celo hren in ubranil rastline požrešnih škodljivcev. Nasvetuje še, da se namesto apna lahko vzame mazavo milo, ki je še učinkovitejša. — Bo si treba zapomniti do prihodnje goseničje nadloge.

Policisti v naravi. Narava sama skrbi za red in mir. Podlasice in dihurji brezobzirno preganjajo škodljive miši, tetka lisica in dobrohotni jež stikata za požrešnimi glodavci, iz zraka preži nanje ostrovidna kanja. Ptičji svet je neizprosno sovražnik gosenic in sličnih zajedalcev rastlinstva, globoko v zemlji stika črni krt za bramorji. Nešteto je teh malih in večjih prijateljev-policistov, ki jim je v plačilo za dobro službo le nehvaležnost nevednega sveta.

Naši vinogradi. Namesto da se hvalimo s kislim žitarcem, ki je tudi samo še na papirju, bi lahko posvetili pozornost našemu koroškemu grozdju brusnicam. Menda pri nas dobro uspevajo in če bi dodali še nekoliko svoje skrbi, bi bil lep dohodek. Na dober kvadratni meter bi lahko nabrali liter brusnic, vsak mali kmet bi si lahko ustvaril 10.000 m svojega vinograda in bi koncem leta vtaknil v žep do 5000 S. Treba bi bilo samo očistiti gozd vresja in grmičevja, brusnice v jeseni posušiti na trati in jih spomladi posejati v pripravljenem gozdu — za dobri sadež bi bilo v jeseni kupcev dovolj. Poizkusimo!

Velikovški trg minulega tedna. Voli (prjma) 1.05 do 1.10, voli (sekunda) 95—1.10, vprežni voli 90 do 1.02, biki 80—1.00, krave 50—94, teleta 1.10 do 1.20, mladi voli 95—1.05, ovce 60—65, prašiči 1.20 do 1.50, zaklane svinje 1.80—1.90 S za kg. — Pšenica (100 kg) 39—40, rž 33—35, oves 25—26, ječmen 28—30, koruza 26—27, krompir 6—7, apno 4.50—5.00 (100 kg), sladko seno 5—6, kisló 3.50, slama 3.00, sirovo maslo 2.20—3.20, mleko 19—25, jajca 13 g za komad. — Živinski sejmi v novembru: 2. nov. Podklošter, 3. Beljak, 8. Pliberk, 11. Bistrica na Zili, 11. Borovlje, 30. Št. Andraž.

ZANIMIVOSTI

Harakiri, japonski samoumor. Japonci so sila občutljiv narod. Njihova čast jim je sveta in rajši gredo v prostovoljno smrt, kakor da bi omadeževali svoje ime. Izza šangajskih bitk je znan dogodek, da je desetina častnikov nekega japonskega oddelka, kateri je utrpel po kitajskem obstreljevanju precejšnje izgube, izvršila harakiri. Vzeli so nože in si prerezali trebuhe ter izkravali. Vlada proti tovrstni prostovoljni smrti ne more storiti ničesar, marveč jo mora trpeti kot starodaven naroden običaj.

Dogodivščine madžarske pošte. Nek madžarski advokat je stavil s svojimi prijatelji, da ga doseže pismo brez pisanega naslova. Odpeljal se je s pričama v Budimpešto in naslovil nase pismo s svojo sliko v karikaturi, namesto imena mesta pa je dal slikarju na pismo narisati kumaro. Drugi dan je pismo točno dobil, pismonoša je po kumari pogruntal mesto, dotična pošta pa je odvetnika seve po sliki poznala. Šala je prišla v liste in naslednje tedne se je morala pošta v vsej državi ukvarjati s slikami namesto pisanih naslovov in je pravilno dognala, da pomeni breskva mesto Kecskemet, steklenica Tokaj, čebula Masko, paprika Szeged. Ker so pa postajali naslovi vedno težji in kočljivejši, je poštni minister moral odrediti, da imajo njegovi uradniki dovolj drugega posla in bodo sprejemali samo še pisma s pravim naslovom.

10.000 dolarjev za snežene možje. Po poročilih tibetanskega ljudstva živijo v himalajskih snežičih ljudje nenavadne zunanosti. Dosegajo dvakravnó višino navadnih ljudi, imajo dolge brade in kosmate kožuhe. V dokaz njihovega bivanja kažejo Tibečani tajinstvene sledi in stopinje, iz katerih bi se dalo sklepati na nenavadna bitja. O njih še pripovedujejo, da so ženske izredno bojevite in jim ni dobro priti v roke, dočim se sneženi možje boju izogibajo. Ameriška znanstvena družba je sedaj razpisala nagrado 10.000 dolarjev tistemu, ki odkrije tajinstveno pleme v himalajskem pogorju. Sluti se, da bo s sneženimi ljudmi približno isto ko pri nas z „gornimi“ možmi, ki so nekoč po ljudski pripovedki bivali v zemeljskih votlinah.

Na otoku Sahalinu, za katerega se prepirata Rusija in Japonska, živi zanimivo pleme Giljakov. To pleme prištevajo učenjaki med najnenavadnejša plemena. Giljaki verujejo v duhove, ki bivajo v vsaki stvari in vsakem bitju. Ne umivajo se, da ne žalijo duha vode, njihove lesene bajte nimajo oken, da ne žalijo duha svetlobe, ognja na ognjiščih ne ugašajo, da se ne pregrešijo proti duhu ognja, svoje stare puške imajo rajši od modernih, ker so njihovi duhovi starejši in izkušnejši. Pri Giljakih ni sorodstva, ne poznajo očeta, matere, sina, strica, vsi so si enaki. Imena umrlih se smejo šele izgovarjati, ko je bil ubit prvi medved, sicer bi duh ranjkega ne našel pokoja. Medved jim je najmočnejša žival in jo zato nazivajo „modri“, „gospodar gozda“, „mali starček“ itd. Krčevito se branijo civilizacije, ker verujejo, da je boljše živeti v zvezi z bogovi in duhovi, kakor z ljudmi.

Pes-natakar. Na originalno idejo je prišel gostilničar Bows v Vancouverju. Psa Mike-ja je zdresiral, da mu služi kot pravi natakár. Po naročilu prinese pivo in ga postavi pred te, postavi pred te čiste čaše, vzame v gobec dolarski novec in izroči gostu drobiž, prodaja cigarete, postreže z listi — kratko pravi natakár četveronog. Napitnine v denarju ne sprejema, pač pa se toplo zahvali za kost ali kruh. Menda gre dobro njemu in seve tudi gostilničarju, kateremu služi lepe denarce.

Vstaja proti vrabcu. Pred tedni je bil v Avstraliji velik „haló“. Cele gruče naseljencev, oborožene s puškami, gorjačami in kamni, so se podile dneve dolgo po grmovju in med hišami, kot bi lovile zločinca. Šlo pa je za enega samega vrabca. Mornarji namreč so opazili pri raztovorjenju svoje ladje, da je ob prihodu v avstralsko pristanišče smuknil na prosto tudi majhen ptiček, ki se je v Evropi črno utihtopil na ladjo ter se skrival do ladjinega pristanka. Bil je vrabec, katerega se Avstralci branijo z vsemi silami, ker smatrajo malo živalico za zelo škodljivo. Vstaja proti pobjemu ptiču je ostala najbrže brez uspeha in Avstralci zrejo s strahom v bodočnost, ko bodo njihove pridelke uničevale trume sivorjavih vrabcev.

Rudokopi pod morjem. V zadnjem času se v Ameriki resno ukvarjajo z mislijo, da bi začeli kopati rudo in pridobivati olje iz podmorskih tal. Dokazano je namreč, da je v zemlji pod morjem mnogo rude in drugih za industrijo važnih snovi. Inženjerji predlagajo široke zračne cevi, ki bi jih navpično položili v morje in po katerih bi našli dostop do pomorskih tal. Preko nasvetov zaenkrat še niso prišli in bo morje bržkone še dolgo valovalo nad svojimi skritimi zakladi. — Medtem

so v Kaliforniji začeli graditi umetno reko, kateri bodo dovajali vodo iz reke Kolorado. Rečna struga bo betonirana in dolga 1300 km. Z njeno vodo bodo napravili rodovitne velike kalifornijske pustinje, da bo na njih prostora za več tisoč ljudi. Stroški tega drznega podjetja bodo znašali 600 milijonov dolarjev.

Restavracija za otroke so ustanovili v New Yorku. Natakárice tega čudnega lokala, ki je namenjen za otroke, kateri neradi jedo, se spoznajo tudi v negi otrok, šef-natakár je hkrati zdravnik. Jedila so primerno izbrana, med jedjo nudi restavracija malim gostom posebno zabavo za dober tek, po jedi se vršijo vesele otroške igre. Bajje je ta imenitna gostilnica prav dobro obiskana od mallega drobiža.

Pravljica o orlu in palčku postaja resnica. Saj jo poznate ono o letalski tekmi ptičev, ko se je palček skrtil v orlove peroti in iz njih izletel šele, ko se je orel v višavah utrudil. To bo sedaj resnica. Angleži izdelujejo veliko letalo, ki bo nosilo na svojih krilih drugo, manjše letalo. Visoko v zraku se bo manjše letalo dvignilo s kril in hitelo proti sicer nedosegljivim višavam.

30.000 ovac so prepeljali z letalom. V Rusiji imajo letala veliko bodočnost. Prostrana zemlja, velikanske razdalje kričijo po visoko razvitem letalstvu. Izgleda, da bodo letala v Rusiji prekosila avto in železnico, kajti že se jih poslužuje preprosto ljudstvo za se, za svojo pošto in za svoje blago. V avgustu pa so v turkmenski provinci letala izvršila še posebno nalogo. Prepeljala so namreč 30.000 ovac 550 km daleč z ene paše na drugo. Prevoz je bil kaj enostaven pri velikosti ruskih letal, odpadlo je krmljenje in napajanje, v dveh dneh je bila vsa drobnica na določenem mestu. Torej se odpira nova naloga letalstva v civilnem življenju.

Odkdaj poznamo češpljeve cmoke? Zakaj bi se ne vprašali za tem v času češpljev in cmokov? Ta sijajna in priljubljena jed se je najprej udomaćila pri alpskih drvarjih, ki so radi jemali seboj poleg polente, slanine in sira še neke vrste cmoke, prirejene iz moke in vode ali mleka. V cmoke so jim gospodinje nadevale suhih češpljev ali hrušk. Cmoke, kakoršne poznamo danes, pa so prve začele pripravljati češke kuharice, ki sploh uživajo velik sloves v svetu po svojih originalnih močnatih jedilih. Okoli cmokov je zanimivo še to, da so izza najnovejšega časa na prodaj stroji z odprtino, kamor se polagata kvas in češplji, spodaj pa se že prikažejo gotovi cmoki, katerih stroj na uro „izdela“ kar 500.

Par za dobro voljo. O če: Tinček, kako moreš stričku reči tepec? Pojdi k njemu in mu reci, da obžaluješ. — Tinček stričku: Oprosti, stric, obžalujem, da si tepec. — Tevže M. se je ženil. Pa se je po ponesrečenem poizkusu pritožil pri prijatelju: Veš, sem mislil, da bom Meto navdušil zase, ko sem ji pripovedoval o bogatem stricu tam v Kurji vesi. Pa ti gre, vruga, Meta in mi poroči bogatega strica, mene pa pusti na cedilu.

Dne 15. II. 1937 sem začel pitati 6 prašičkov po 10 kg in po 84 dneh je tehtal vsak zase 96 kg. Morem „Emivit“ vsakemu kmetu najboljšo priporočati, ker štedi na krmi. Pripravljen sem dati pojasnila. **Josef Gross, Trastallhof Nr. 5, P. Mühlendorf bei Spitz a. d. Donau.** 63

Tako se govori o „EMIVIT-u“

To je krma z uradnim jamstvom hranilne vsebine.

Wien, XII. Bezirk, Schönbrunnerstrasse 179.

Telefon R 36-0-19.

Za 5 S na mesec dobavlja 54

posnemalnike

Jos. PELZ, Wien XV., Mariahilferstr. 164

Ceniki zastonj Zastopniki se iščejo

10 ton ajde se kupi. Ponudbe na Zadržno pisarno.

Srednje posestvo v Podjuni se ugodno prodá. Naslov pri „Kmečki zvezi“.